

College-aantekeningen CBS Memo-schandaal.

Noten vooraf. Dit zijn mijn eigen aantekeningen die ik heb gebruikt voor het gastcollege dat ik op 7 oktober 2004 gaf aan de Universiteit Leiden.

(http://www.praktijkstudies.leidenuniv.nl/index.php3?id=93&c=12&t=3&m=&actie=toon_bericht)

Het betreft hier geen volledig uitgewerkt verhaal, enkel de getoonde websites plus bijbehorende steekwoorden.

De auteur verstrekt louter voor non-profit onderwijsdoeleinden een gebruiksrecht voor deze informatiecompilatie aan derden. Voor ieder ander gebruik is toestemming van de auteur vereist. Alle rechten voorbehouden.

Arjan Dasselaar, 8 oktober 2004.

Openingsillustratie: memo-parodie

http://www.imao.us/img/bush_awol_memo.jpg

Ik ga het hebben over een Amerikaans schandaal waarbij het network CBS in de problemen kwam door het maken van een uitgebreide reportage over anti-Bush-memorandums, die later vervalst bleken te zijn.

Die memo's zelf zijn niet zo relevant voor het verhaal dat ik ga vertellen. Wat veel belangrijker is, is hoe de blunder – en zelfs het mogelijke bedrog – van zender CBS duidelijk werd.

Op 8 september zond de Amerikaanse nieuwszender het programma 60 Minutes uit.

<http://www.cbsnews.com/stories/2004/09/08/60II/main641984.shtml>

<http://www.usatoday.com/news/nation/2004-09-09bushdocs.pdf>

De posting waarmee het allemaal begon op woensdag 8 september

<http://www.freerepublic.com/focus/f-news/1210702/posts?q=1&&page=1>

(posting 46)

Weblogger Charles Johnson van LGF ging er op 9 september echt werk van maken

<http://littlegreenfootballs.com/weblog/?entry=12526>

Hij typte het document na in Microsoft Word, en kwam erachter dat je dan een document kreeg dat precies paste op het CBS-document, zoals in deze animatie te zien is:

<http://homepage.mac.com/cfj/.Pictures/combo-high-res.gif>

De aanvankelijke reactie van CBS was nogal sceptisch:

<http://www.coxandforkum.com/archives/000413.html>

Er werd zelfs een ex-leidinggevende van stal gehaald die op de rechtse zender Fox hem even flink van jetje gaf:

<http://www.foxnews.com/story/0,2933,132494,00.html>

Former CBS executive Jonathan Klein complained on Fox News that "these bloggers have no checks and balances. . . . You couldn't have a starker contrast between the

multiple layers of checks and balances and a guy sitting in his living room in his pajamas writing."

Oftewel 'een stelletje nerds dat in pyjama's de wereld becommentarieert':

<http://www.donaldsensing.com/2004/09/those-darn-bloggers.html>

<http://cagle.slate.msn.com/news/CBSandDanRather/images/bok2.gif>

<http://instapundit.com/archives/017736.php>

Toen was het oorlog tussen bloggers en CBS

<http://acepilots.com/mt/mt-static/bloggahland.html>

<http://www.rathergate.com>

<http://www.ratherbiased.com>

Er verschenen ook allerlei parodieën, die met name allerlei anachronismen in de vervalsingen hekelden. De mening van CBS dat je in 1972 heel goed een document kon maken dat er precies zo uitzag als een nieuw document uit Microsoft Word, kon ook al niet op veel enthousiasme rekenen:

<http://cagle.slate.msn.com/news/CBSandDanRather/images/bok.gif>

<http://www.splendoroftruth.com/curtjester/archives/005093.php>

Gevestigde media begonnen zich met de kwestie te bemoeien. Eerst nog vanuit meta-perspectief, zoals de LA Times

<http://www.latimes.com/news/politics/la-na-blog12sep12,1,3703412.story?coll=la-home-politics>

Die grapte gelijk maar even de suggestie dat het allemaal een Republikeins complot zou zijn, met meesterstrategg Karl Rove als de geheimzinnige poster 'Buckhead' die de kwestie in eerste instantie aan het rollen bracht.

Sommige media, met name die uit linkse staten (WA en CA, zie www.electoral-vote.com), gingen vervolgens hier mee aan de haal:

http://www.latimes.com/news/politics/2004/la-091704buckhead_lat,1,494535.story

http://seattletimes.nwsourc.com/html/nationworld/2002039080_buckhead18.html

Erg verbazingwekkend is dat niet. De meeste politieke weblogs of blogs hebben een specifieke ideologische oriëntatie, en trekken dus ook linkse dan wel rechtse bezoekers. Dat een rechtse website zich kritiek op de eigen voorman aantrekt, is niet heel erg bijzonder.

In andere kranten werd de kwestie belachelijk gemaakt:

<http://cagle.slate.msn.com/news/CBSandDanRather/images2/fairrington.gif>

Hier wreekt zich het onderscheid tussen kwaliteitskranten en partijpolitieke kranten. De Washington Post, een krant met toch enkele zeer kritische politieke verslaggevers zoals Dana Milbank, deed wat een journalistieke organisatie moet doen, en probeerde uit te vinden wie er gelijk had. Een ware serie artikelen volgde:

<http://www.google.com/search?hl=en&lr=&q=%22cbs+memos%22+site%3Awashingtontimes.com&btnG=Search>

Het resultaat was niet erg leuk voor CBS, want de Washington Post oordeelde in het voordeel van de rechtse bloggers. En de onwelgevallige berichtgeving aan partisanship wijten kon niet, vanwege de signatuur van de WP. Op dinsdag 14 september publiceerde de WP een vernietigend artikel, waarin CBS' eigen experts werden aangehaald om de memo's te bekritisieren:

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A18982-2004Sep13.html>

Opvallend was dat de gevestigde media zoals de Washington Post gebruikmaakten van deskundigen die door de bloggerwereld waren aangedragen. Zo was daar expert dr Joseph Newcomer, die voor het eerst opdook op het rechtse blog INDC Journal.

<http://www.indcjournal.com/archives/000871.php>

Newcomer maakte zijn research voor iedereen openbaar

<http://homepage.mac.com/cfj/newcomer/index.htm>

Dit is een cruciaal punt. Want het is deze openbaarmaking van bewijs die CBS de das om deed. Internet heeft het normaal gemaakt dat achtergrond- en broninformatie van journalisten wordt gepubliceerd. Had CBS de eigen memos niet openbaar gemaakt, dan hadden bloggers niet kunnen onderzoeken of ze echt waren. Internet heeft mediaconsumenten veeleisender gemaakt, en die veeleisendheid maakt kwetsbaar. Eraan ontkomen kan niet meer.

<http://www.usatoday.com/news/nation/2004-09-09bushdocs.pdf>

Op 15 september, een dag na het WP-artikel, hield CBS echter nog steeds vol dat er niets aan de hand was:

<http://www.cbsnews.com/htdocs/pdf/cbsstatement.pdf>

<http://cagle.slate.msn.com/news/CBSandDanRather/images/arial5.gif>

Maar de WP hield niet op. Op 16 september werd duidelijk dat de memo's vermoedelijk waren gefaxt vanuit een kopieerwinkel, een Kinko's, in Texas, op 34 kilometer afstand van een bekende criticaster van George W. Bush. Dat dit de bron was van de memo's, was ongetwijfeld bekend bij CBS en had tot extra voorzichtigheid moeten leiden:

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A24635-2004Sep15.html>

Deze meneer Bill Burkett, ontdekte een conservatief blog, bleek ook nog banden te hebben met felle Bush-bestrijders

<http://powerlineblog.com/archives/007881.php>

Ook andere kranten gingen zich er steeds meer mee bemoeien, zoals de LA Times, die met een reconstructie kwam op 18 september.

<http://www.latimes.com/news/custom/showcase/la-na-cbs18sep18.story>

Maar nog steeds hield CBS de rangen gesloten.

Op 19 september volgde de Washington Post met een artikel dat de werkwijze van CBS verder kritiseerde. CBS zou zich teveel hebben gehaast bij het naar buiten brengen van de memo's:

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A31727-2004Sep18.html>

CBS kwam op 20 september pas met een verklaring, 12 dagen na de eerste uitzending:

<http://www.cbsnews.com/stories/2004/09/20/politics/main644539.shtml>

Volledige excuses volgden er nog immer niet:

‘Based on what we now know, CBS News cannot prove that the documents are authentic, which is the only acceptable journalistic standard to justify using them in the report.’

Wat nogal een wezelachtige zin is als je er over nadenkt.

Maar nog was het verhaal niet ten einde. Eind september dook een nieuwe deskundige op die beweerde dat de memo’s wél authentiek waren en dat hij ze op een typemachine kon reproduceren:

http://imrl.usu.edu/bush_memo_study/index.htm

Al snel bleek dat ook hier niet veel van klopte

<http://wizbangblog.com/archives/003851.php>

Zo was er schijnbaar geknoeid met het ‘bewijsmateriaal’:

<http://wizbangblog.com/archives/damnth.jpg>

Newcomer bemoeide zich er nogmaals tegenaan:

<http://www.flounder.com/bush2b.htm>

De blogosphere was woedend: <http://deseretnews.com/dn/view/0,1249,595095508,00.html>

http://www.wired.com/news/politics/0,1283,65250,00.html?tw=wn_tophead_1

En leek het erop dat de producer van het gewraakte CBS-item, Mary Mapes, banden had met deze onderzoeker:

<http://wizbangblog.com/archives/003859.php>

De Washington Post publiceerde op 4 oktober een portret van Mapes.

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A4847-2004Oct3.html>

De WP liet bronnen aan het woord waaruit bleek dat ze wellicht meer activist was dan journalist, al laat de krant de conclusie zoals het hoort aan de lezers over:

De rechtse blogosphere had toen al lang de overwinning uitgeroepen

20 sept WP 26 sept NYT, 27 sept Time

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A34153-2004Sep19.html>

<http://www.time.com/time/archive/preview/0,10987,1101040927-699392,00.html>

<http://www.nytimes.com/2004/09/26/magazine/26BLOGS.html?pagewanted=all&position=>

De kijkers straffen CBS genadeloos af:

<http://cagle.slate.msn.com/news/CBSandDanRather/images2/brookins.gif>

<http://www.nypost.com/news/nationalnews/31000.htm>

Sommige affiliates zeiden zelfs de samenwerking met CBS op:

<http://www.examiner-enterprise.com/articles/2004/10/06/news/400.txt>

<http://www.theeagle.com/business/technology/100604wtaw.php>

Shattered Glass: het is niet de eerste keer dat dit gebeurt

<http://www.imdb.com/title/tt0323944/>

(Ga die film zien)

Hij gaat over Stephen Glass, een journalist die voor het prestigieuze The New Republic (www.tnr.com) 41 verhalen schreef, waarvan er zeker 27 verzonden waren.

http://www.wordiq.com/definition/Stephen_Glass
<http://slate.msn.com/id/2088948/>

Ook dát verhaal werd via internet kapotgecheckt: alleen niet door bloggers, maar door journalisten.

<http://www.forbes.com/1998/05/11/otw.html>

Internet maakt feiten checken veel eenvoudiger. Tot voor kort kwam je er als medium mee weg als je je bronnen niet prijs gaf. Zoals we hebben gezien is het al bijna gewoon om die op je site te zetten. Bovendien sta je bloot aan een kijkerspubliek met allerlei verschillende expertises, en die hebben via weblogs ook de mogelijkheid om die expertises met elkaar uit te wisselen.

CBS is wat door sommigen geringschattend de Main Stream Media wordt genoemd, een instituut dat ontstond in de tijd dat kijkers twee keuzes hadden: geloven wat ze werd verteld, of helemaal niets geloven. Een alternatief voor de paar zenders en kranten was er niet. Met die houding leven kan niet meer.

En ook in Nederland zullen journalisten kritisch benaderd worden: Reporter

<http://www.kro.nl/reporter/dossiers/rijkenrechtbank/Inhoudsopgave.asp?ComponentID=163116&SourcePageID=34378#4>

Ook al wordt die kritiek niet altijd gewaardeerd:

<http://www.2525.com/log/archives/2004/09/onderzoeksjournal.html>

Zie ook deze allergische reacties uit Amerika.

<http://powerlineblog.com/archives/007965.php>

Of deze van columnist Richard Cohen in de WP:

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A45791-2004Sep23.html>

Of de defensieve houding van Tom Brokaw en Peter Jennings:

http://news.yahoo.com/news?tmpl=story&cid=496&u=/ap/20041002/ap_on_en_tv/rather_a_nchors_2&printer=1

Je moet als journalist concurreren op autoriteit en authenticiteit, en beide raak je sneller kwijt dan ooit tevoren. Door internet heb je er als het ware duizenden ingezonden brieven-schrijvers bij, en ze zijn mondiger, effectiever en machtiger dan ooit.

CBS heeft dat nog altijd niet begrepen. Want raad eens wat men dinsdag 5 oktober bekendmaakte?

http://story.news.yahoo.com/news?tmpl=story2&u=/nm/20041005/tv_nm/media_campaign_cbs_dc

Juist: de resultaten worden pas bekend ná de verkiezingen, als het antwoord op de vraag of CBS zich wellicht door partijpolitieke belangen heeft laten leiden – of het antwoord nu positief of negatief uitvalt – toch niets meer uitmaakt.

Dank voor jullie aandacht.